

የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕገ መንግስት ማሻሻያ ሃሳቦች - ግርማ ካሳ

የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕገ መንግስት ማሻሻያ ሃሳቦች
ግርማ ካሳ

ጥር 19 ቀን 2010 ዓ.ም

ከ105 የሕገ መንግስቱ አንቀጾች 77ቱ አንቀጾች መሻሻል አያስፈልጋቸውም። እንዳለ ይቀጥላሉ። 25 አንቀጾች በከፊል ወይም እንዳለ የተሻሻሉ ሲሆን፣ 3 አንቀጾች (አንቀጽ 82፣ 83 እና 84) ተሰረዝዋል። ይህ አማራጭ የሕገ መንግስቱ ሰነድ በዋናነት ማሻሻያ ያደረገባቸው ጉዳዮች የሚከተሉት ናቸው፡

- የኢትዮጵያ በለቤትነትን ለ”ብሄር ብሄረሰቦችና ህዝቦች” ሳይሆን ለመላው የኢትዮጵያ ሕዝብ ይሰጣል።
- “ብሄር ብሄረሰብና ሕዝብ” በሚለው ምትክ ብሄረሰብ የሚለውን አባባል ተጠቅሟል።
- የብሄረሰቦችን ሆነ ማናቸውንም የቡድን መብቶች ፣ የግለሰብ መብቶችን ባልደፈረ መልኩ ሙሉ ለሙሉ ያረጋግጣል። ከግለሰብ መብቶች ጋር የሚጋጩ ከሆነ ቅድሚያ ለግለሰብ መብት ይሰጣል።
- “ክልል” የሚለው ቃል ክፍለ ሃገር በሚለው ይተካል።
- ፌዴራሊዝም ስልጣን ከማእከላዊ መንግስት ወደ ህዝብ የሚያወርድና ለአገሪቷ ጠቃሚነቱን ታሳቢ በማረግ በኢትዮጵያ የፌዴራል ስርዓት ይቀጥላል። ሆኖም አሁን ያለውን “ፌዴራል” የሚባለው ግን ፌዴራል ያልሆነ አወቃቀር በመጠኑም ሆነ ስር ነቀል በሆነ መልኩ መሻሻያ የሚያደርጉ አምስት የፌዴራል አወቃቀር አማራጮች ቀርበዋል።

በአማራጭ 1 ፣ ሶስቱ ትላልቅ ክልሎች (አማራ፣ ኦሮሚያና ደቡብ) ከቋንቋ በተጨማሪ ሌሎች መስፈርቶችን በማካተት፣ አነስ ወዳሉ በርካታ ክፍለ ሃገሮች ተሸንፈዋል። የሃረሪ ክልል፣ የድሬደዋን አስተዳደር፣ ጅቡቲን የሚያዋስነው የሰማሌ ክልልን ጨምሮ ሰፋ ያለች ክፍለ ሃገር ትሆናለች። የቤኔሻንጉል ክልል አይኖርም። ወልቃይት ጠገዴና ጠለምት ወደ በጌምድር ክፍለ ሃገር ይጠቃለላሉ።

በአማራጭ 2 ፣ በአጼ ሃይለስላሴ ጊዜና በኮሎኔል መንግስቱ ሃይለማሪያም አስተዳደር መጀመሪያ አመታት ወቅት የነበሩ ክፍለ ሃገራትን ያካተተ ፌዴራል አወቃቀር ነው።

በአማራጭ 3፣ በኮሎኔል መንግስቱ ሃይለማሪያም አስተዳደር ወቅት የነበሩትን የአስተዳደር መዋቅሮች እንዳለ ወስዶ፣ የአጋዴን ክልል ከድሬደዋ/ሸንጌ ጋር ያገናኘዋል።

በአማራጭ 4 ፣ አገሪቷን ለአምስት ተመጣጣኝ ክፍለ ሃገራት የሸነሸነ የፌዴራል አወቃቀር ነው።

በአማራጭ 5፣ ከሞላ ጎደል ለአዲስ አበባ ለድሬደዋ ከተሞች ዘላቂ መፍትሄ በሰጠ መልኩ አሁን ያለው የፌዴራል አወቃቀር ያስቀጥላል። የወልቃይት ጥያቄ በትግራይ አማርኛም የስራ ቋንቋ በማድረግና ትግራይ አሁን ባለው አሰራር የተጋራዎች ብቻ ሳትሆን የሁሉም ዜጎች የሆነች ክፍለ ሃገር ከተደረገች ሊፈታ ይችላል በሚል ታሳቢ ያደረገ አማራጭ ነው።

በአምስቱም አማራጮች አማርኛ የሁሉም ክፍለ ሃገራት የስራ ቋንቋ ሲሆን፣ በሁሉም ክፍለ ሃገራት ዜጎች የመኖር፣ የመስራት፣ የመነገድ፣ የመመረጥ፣ የመመረጥ፣ የመግባት፣ የመወጣት . መብታቸውን ያለምንም መሸራረፍ የሚያስከበር ነው።

- የፌዴሬሽን ምክር ቤት አመራረጥና የሥራ ሃላፊነት በተሻለ መልኩ ተለወጧል። ሕገ መንግስቱን የመተርጎም ሃላፊነት ከፌዴሬሽን ምክር ቤት ወደ ዳኞች ተወስዷል።
- ፕሬዝዳንቱ ተጨማሪ ስልጣኖች እንዲያገኙ ተደርጓል።
- መሬት መሸጥና መለወጥ እንደሚያስፈልግ የሚደነግጉ አንቀጾች ተቀምጠዋል።

የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕገ መንግስት ማሻሻያ ሃሳቦች - ግርማ ካሳ

ይህ አማራጭ ሰነድ የተዘጋጀው ኢትዮጵያውያን በዚህ ጉዳይ እንዲነጋገሩበት ሲሆን፣ ገዢው ፓርቲ ኢሕአዴግ ሆነ ተቃዋሚዎች ጠቃሚ መስሎ ካገኙትም ሊጠቀሙበት ይችላሉ።

መግቢያ

በሕግ መንግስቱ መግቢያው ላይ የተቀመጠው በሙሉ በሚከተለው ተለውጧል፡

“ኢትዮጵያ ሀገራችን የየራሳቸው አኩሪ ባሕር ያላቸው፣ የየራሳቸው መልክዓ ምድር አሰፋፈር የነበራቸውና ያላቸው፣ ብሄረሰቦች በተለያዩ መስኮችና የግንኙነት ደረጃዎች ተሳስረው አብረው የኖሩባትና የሚኖሩባት ሀገር በመሆንዋ፣ የብሄረሰቦቿ ልዩነት ዉበቷ ፣ ትስስራቸውና አንድነታንቸው ደግሞ ጥንካሬው ሆኖ፣ በተለያዩ ዘመናት የተቃጣባትን የውጭ ወራር መከታ የቆዩች አገር ናት።

ሁሉም የኢትዮጵያ ዜጎች መጪው የጋራ እድላቸውን በመመስረት ፣ በታሪካችን የነበሩ ድክመቶችን በማረም፣ የጋራ ጥቅማቸውን በማሳደግ ፣ ሁሉም ዜጎች በቋንቋ፣ በባህል በሃይማኖት በጾታ ፣ በእድሜና በመደብ ልዩነት ሳይደረግባቸው በሰላምና በፍቅፍ፣ በብልጽግና የሚኖሩባት አንዲት ዲሞክራሲያዊት አገር እንድትሆን የሚያረጋግጥ ሕግ መንግስት ነው።”

አንቀጽ 3

የኢትዮጵያ ሰንደቅ ዓላማ

ንዑስ አንቀጽ 2

«ከሰንደቅ ዓላማው ላይ የሚቀመጠው ብሄራዊ ዓርማ የኢትዮጵያ ብሄሮች፣ ብሄረሰቦች፣ ሕዝቦች እና ኃይማኖቶች በአኩልነትና በአንድነት ለመኖር ያላቸውን ተስፋ የሚያንጸባርቅ ይሆናል።» የሚለው ይሰረዛል። ሰንደቅ ዓላማው አርማ አይኖረውም።

አንቀጽ 4

የኢትዮጵያ ብሄራዊ መዝሙር

«የኢትዮጵያ ብሔራዊ መዝሙር የሕገ መንግስቱን ዓላማዎችና የኢትዮጵያን ሕዝቦች በዲሞክራሲ ሥርዓት አብረው ለመኖር ያላቸውን እምነት፣ እንዲሁም የወደፊት የጋራ ዕድላቸውን የሚያንጸባርቅ ሆኖ በሕግ ይወሰናል።» የሚለው «የኢትዮጵያ ብሔራዊ መዝሙር የሕገ መንግስቱን ዓላማዎችና ዜጎች በዲሞክራሲ ሥርዓት አብረው ለመኖር ያላቸውን እምነት፣ እንዲሁም የወደፊት የጋራ ዕድላቸውን የሚያንጸባርቅ ሆኖ በሕግ ይወሰናል።» በሚለው ይተካል።

አንቀጽ 5

ስለ ቋንቋ

ንዑስ አንቀጽ 2

«አማርኛ የፌዴራሉ መንግስት የሥራ ቋንቋ ይሆናል» የሚለው «አማርኛ የፌዴራል መንግስትና የክልሎች ሁሉ የስራ ቋንቋ ይሆናል» በሚለው ይተካል።

ንዑስ አንቀጽ 3

«የፌዴሬሽኑ አባላት የየራሳቸውን የሥራ ቋንቋ በሕግ ይወስናሉ» የሚለው «የፌዴሬሽኑ አባላት ከአማርኛ በተጨማሪ የየራሳቸው ሌላ የሥራ ቋንቋ በሕግ ሊደነግጉ ይችላሉ።» በሚለው ይቀየራል።

አንቀጽ 8

የሕዝቡ ሉዓላዊነት

የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕገ መንግስት ማሻሻያ ሃሳቦች - ግርማ ካሳ

ንዑስ አንቀጽ 8

«የኢትዮጵያ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦች፣ ሕዝቦች የኢትዮጵያ ሉዓላዊነት ስልጣን ባለቤቶች ናቸው።» የሚለው «የኢትዮጵያ ሕዝብ የኢትዮጵያ ሉዓላዊ ሥልጣን ባለቤት ነው» በሚለው ይተካል።

አንቀጽ 33

የዜግነት መብቶች

ንዑስ አንቀጽ 3

«ማንኛውም ዜጋ ኢትዮጵያዊ ዜግነቱን የመለወጥ መብት አለው» የሚለው «ማንም ዜጋ ከኢትዮጵያዊነት ዜግነት በተጨማሪ የሌሎች አገሮች ድርብ ዜግነት መያዝ ይችላል» በሚል ይሻሻላል።

አንቀጽ 34

የጋብቻ፣ የግልና የቤተሰብ መብቶች

«ጋብቻ በአንድ ወንድ እና በአንዲት ሴት መካከል ብቻ የሚደረግ ይሆናል» የሚል አምስተኛ ንዑስ አንቀጽ ያጨመራል።

አንቀጽ 39

የብሔሮች፣ ብሔረሰቦች ሕዝቦች መብት» የሚለው «የብሄረሰብ መብት» በሚለው ይተካል።

«ማንኛውም የኢትዮጵያ ብሄር፣ ብሄረሰብ፣ ህዝብ የራሱን እድል በራሱ የመወሰን እስከመገንጠል ያለው መብቱ በማናቸውም መልኩ ያለ ገደብ የተጠበቀ ነው» የሚለው ንዑስ አንቀጽ 1 ይሰረዛል።

«የብሔር፣ ብሔረሰቦች፣ ሕዝቦች የራሱን እድል በራሱ የመወሰን እስከ መገንጠል መብት ከሥራ ላይ የሚወለው» ብሎ የሚጀመረው ንዑስ አንቀጽ 4 ይሰረዛል።

« የብሄረሰብ መብቶች ከግለሰብ መብቶች ጋር የሚጋጩ ከሆነ ቅድሚያ ለግለሰብ መብት ይሰጣል» የሚል አንቀጽ ይጨመራል።

አንቀጽ 40

የንብረት መብት

ንዑስ አንቀጽ 3 ፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8 የዜጎችን የመሬት ባለቤትነት መብት በጠበቀ መልኩ በሚከተሉትን አንቀጾች ይለወጣሉ

ንዑስ አንቀጽ 3

በገጠርም ሆነ በከተማ በጋራ ወይም በማህበር ባለቤትነት የሚያዝ መሬት ሊኖር ይችላል

ንዑስ አንቀጽ 4

አርሶ አደሮች በያዙት የእርሻ መሬት ላይ ባለቤትነታቸው በሕግ ተረጋግጦ በፍላጎታቸው የመሸጥ፣ የመለወጥ፣ የማከራየት፣ የማውረስ፣ የማስተላለፍ መብታቸው የተጠበቀ ነው።

ንዑስ አንቀጽ 5

አርብቶ አደሩ ሕብረተሰብ ኑሮው በሂደት ወደ ቋሚ ሰፋሪነት እስኪቀየር ድረስ የሰፈረበት መሬት በመንግስት ይዞታነት ተይዞ እንዲቆይ ይደረጋል።

ንዑስ አንቀጽ 6

የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕገ መንግስት ማሻሻያ ሃሳቦች - ግርማ ካሳ

አርሶ አደሮችና አርብቶ አደሮች ያልሰፈሩበት የአገሪቷ መሬት ለጊዜው በክልል መንግስታት ባለቤትነት ተይዞ ይቆያል። በሂደት በተለያዩ የሕዝብ አገልግሎቶች፣ ለኢንቨስትመንትና መሬት ለሌላቸው አርሶ አደሮች ፍትሃዊ በሆነ መልኩ እንዲከፋፈል ይደረጋል።

ንኡስ አንቀጽ 7

የእርሻ መሬት የግል ንብረት መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ሰፋፊና ዘመናዊ እርሻዎችን ፣ እርባታዎችና የመሳሰሉትን የግብርና ተግባራት ለማካሄድ ለሚሹ፣ በግል፣ በሽርክናና በማህበር ለተደራጁ ዜጎች የክልል መንግስታት መሬት በኪራይ ይሰጣሉ።

ንኡስ አንቀጽ 8

ማንኛውም የገጠርና የከተማ መሬት ለሕብረተሰቡ የጋራ ጥቅም በክልል፣ ሆነ በፌዴራል መንግስት ሲፈለግ፣ ፍትሃዊ በሆነ መንገድ ካሳ ተከፍሎት ወይም በምትኩ ተሰጦት እንዲለቀቅ የሚያስችል ፖሊሲ ሥራ ላይ እንዲወል ይደረጋል።

አንቀጽ 46

የፌዴራል ክልሎች የሚለው የፌዴራል ክፍለ ሃገራት በሚለው ይተካል።

ንዑስ አንቀጽ 1

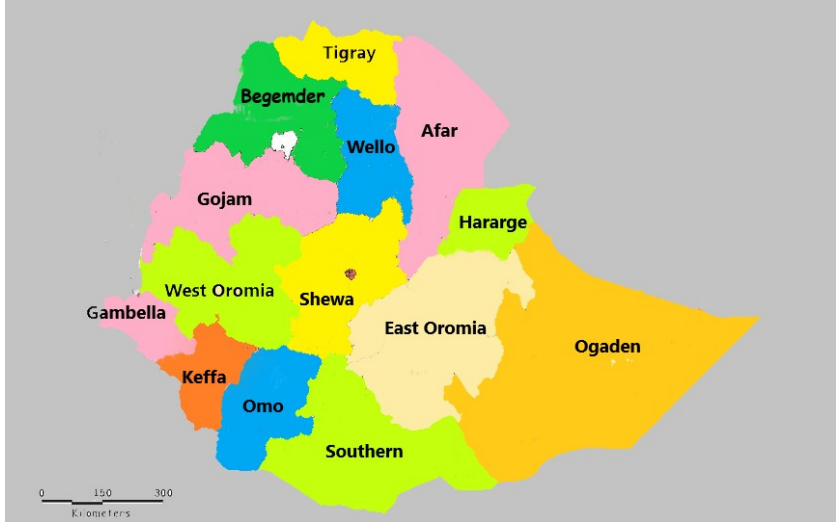
«ክልሎች የሚዋቀሩት በሕዝቡ አሰፋፈር፣ ቋንቋ፣ የማንነት እና ፈቃድ ላይ በመመስረት ነው» የሚለው «ክፍለ ሃገራት የሚዋቀሩት በሕዝቡ አሰፋፈር፣ ቋንቋ፣ የመልከዓ ምድር አቀማመጥ፣ ኢኮኖሚ፣ የአስተዳደር አመችነት፣ የሕዝቡን ፍላጎት ባህልና ታሪካን ከግምት በማስገባት ነው» በሚለው ይለወጣል።

አንቀጽ 47

የፌዴራል መንግስት አባላት

ንዑስ አንቀጽ 1

አማራጭ 1.

አሁን ያለው የዘጠኝ ክልሎች ዝርዝር ከታች በተዘረዘሩት የ 12 ክፍለ ሃገራት ዝርዝር ይተካል። ይህ አማራጭ አሁን ያለው የፌዴራል አወቃቀር በከፊል እንዲቀጥል አድርጎ ሕብረ-ብሄራዊ የሆኑ የማህበረሰባችን ክፍሎ

የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕገ መንግስት ማሻሻያ ሃሳቦች - ግርማ ካሳ

የሚኖሩባቸውን አካባቢዎች ሕብረ-ብሄራዊ በሆኑ ክፍለ ሃገራት ስር እንዲሆኑ ያደርጋል። ለአስተዳደር እንዲያመችም ትላልቅ ክልሎች አሳንሷል።

1. የሸዋ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ አዳማ)
 2. የትግራይ ክፍለ ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛና ትግሪኛ፣ ዋና ከተማ መቀሌ)
 3. የአፋር ክፍለ ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛና አፋርኛ፣ ዋና ከተማ አሳይታ)
 4. የቤንሻንጉል ክፍለ ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ጎንደር)
 5. የጎጃም ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ደብረማርቆስ)
 6. የወሎ ክፍለ ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ደሴ)
 7. የምስራቅ ኦሮሚያ ክፍለ ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ አሰላ)
 8. የምእራብ ኦሮሚያ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ ነቀምቴ)
 9. የሐረርጌ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ኦሮሞኛና ሶማሌኛ፣ ዋና ከተማ ድረዳዋ)
 10. የአጋዴን ክፍለ ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛና ሶማሌኛ፣ ዋና ከተማ ጂጂጋ)
 11. የከፋ ክፍለ ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ ጂማ)
 12. የደቡብ ክፍል ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛ ዋና ከተማ አዋሳ)
- የአዋ ክፍለ ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ አርባ ምንጭ)

አማራጭ 2

በአጼ ሃይለስላሴ ጊዜና በኮሎኔል መንግስቱ ሃይለማሪያም አስተዳደር መጀመሪያ አመታት ወቅት የነበሩ ክፍለ ሃገራትን ያካተተ ፌዴራል አወቃቀር ነው።

1. የሸዋ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ አዳማ)
2. የትግራይ ክፍለ ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛና ትግሪኛ፣ ዋና ከተማ መቀሌ)
3. የቤንሻንጉል ክፍለ ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ጎንደር)
4. የጎጃም ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ደብረማርቆስ)
5. የወሎ ክፍለ ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ደሴ)
6. የኢሊባቡር ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ መቱ)
7. የወለጋ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ ነቀምቴ)
8. የአርሲ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ኦሮሞኛና ዋና ከተማ አሰላ)

የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕገ መንግስት ማሻሻያ ሃሳቦች - ግርማ ካሳ

9. የሃርርይ ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛ፣ ኦሮሞኛና ሶማሌኛ፣ ዋና ከተማ ሃረር)
10. የባሌ ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ ጎባ)
11. የከፋ ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ ጂማ)
12. የጋሞጎዳ ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛ ዋና ከተማ አርባ ምንጭ)
13. የሲዳሞ ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ አዋሳ)

አማራጭ 3

አሁን ያለው የዘጠኝ ክልሎች ዝርዝር ከታች በተዘረዘሩት የ 29 ክፍለ ሃገራት ዝርዝር ይተካል። ኢሕአዴግ ስልጣን ከመያዙ በፊት በኮሎኔል መንግስቱ ሃይለማሪያም አስተዳደር ወቅት የነበሩ፣ ኤርትራን ያልጨመረ፣ የአስተዳደር ግዛቶችን እንደ ፌዴራል ክፍለ ሃገራት የወሰደ አማራጭ ነው። የምስራቅ ሃረርጌና የአጋዴ ግዛቶች ማሻሻያ ተደረጎባቸዋል። ክፍለ ሃገራት አነስ ባሉ ቁጥር ለአስተዳደር አመች ከመሆኑም በተጨማሪ ሕዝብ አገልግሎት ለማግኘት ረጅም ረቀት መጓዝና መጓለላት አይኖርበትም።

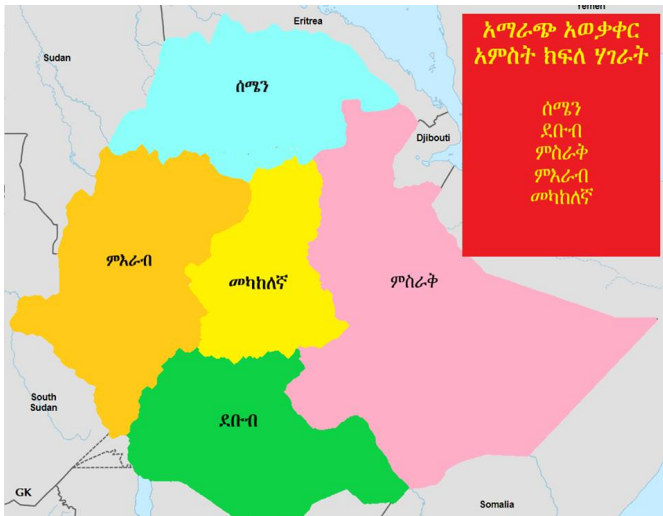

1. አዲስ አበባ (የሰራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ አዲስ አበባ)
2. የሰሜን ሸዋ ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ ደብረብርሃን)
3. የምስራቅ ሸዋ ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ ወሊሶ)
4. የምእራብ ሸዋ ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ አምቦ)
5. የደቡብ ሸዋ ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ አዳማ)
6. የትግራይ ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛና ትግራይኛ፣ ዋና ከተማ መቀሌ)
7. የሰሜን ጎንደር ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ጎንደር)
8. የደቡብ ጎንደር ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ደብረታቦር)
9. የሰሜን ወሎ ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ወልዲያ)
10. የደቡብ ወሎ ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ደሴ)
11. የምስራቅ ጎጃም ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ባህር ዳር)
12. የምእራብ ጎጃም ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ደብረማርቆስ)
13. የሙተክል ክፍለ ሃገር (የሰራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ፓዊ)

የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕገ መንግስት ማሻሻያ ሃሳቦች - ግርማ ካሳ

14. የአሳሳ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ አሳሳ)
15. የወለጋ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ ነቀምቴ)
16. የጋምቤላ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ጋምቤላ)
17. የኢሊባቡር ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ መቱ)
18. የከፋ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ጂማ)
19. የሰሜን አሞ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ አርባ ምንጭ)
20. የደቡብ አሞ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ጂንካ)
21. የሲዳሞ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ አዋሳ)
22. የቦረና ክፍለ ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ ዋና ከተማ ጋምቤላ)
23. የአርሲ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ አሰላ)
24. የባሌ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ ጎባ)
25. የምስራቅ ሃረርጌ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ ሃረር)
26. የምእራብ ሃረርጌ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ ጭሮ/አሰብ ተፈሪ)
27. የድሬዳዋ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ሶማሌኛ፣ ዋና ከተማ ድሬዳዋ)
28. የአጋዴን ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ሶማሌኛ፣ ዋና ከተማ ጂጂጋ)
29. የአፋር ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና አፋርኛ፣ ዋና ከተማ አሳይታ)

አማራጭ 4

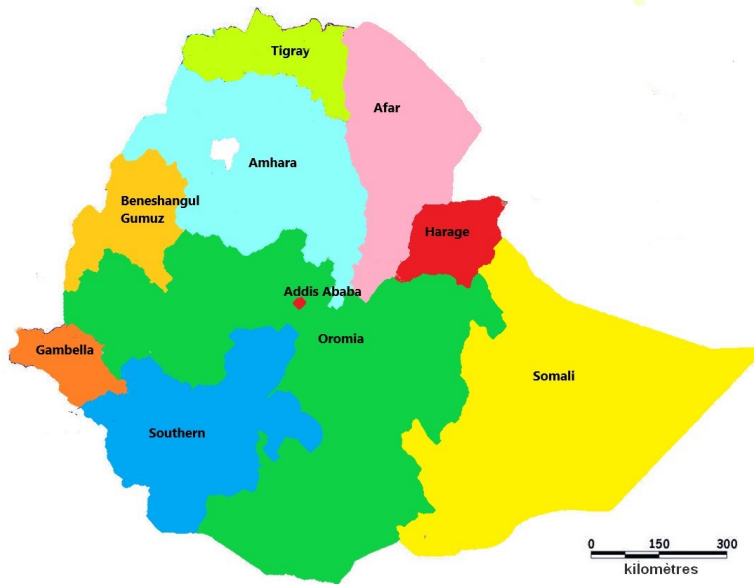

አሁን ያለው የዘጠኝ ክልሎች ዝርዝር ከታች በተዘረዘሩት የ5 ክፍለ ሃገራት ዝርዝር ይተካል። ክፍለ አገራቱ በስፋት፣ በሕዝብ ብዛትና በኢኮኖሚ ተመጣጣኝ እንዲሆኑ የሚረዳ፣ ቀለል ያለ የፌዴራል አወቅቀር አማራጭ ነው።

1. የመካከለኛ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ አዳማ)
2. የምስራቅ ክፍለ ሃገር(የስራ ቋንቋ አማርኛና ኦሮሞኛ፣ ሶማሌኛና አፋርኛ ዋና ከተማ ድሬዳዋ)
3. የሰሜን ክፍለ ሃገር ((የስራ ቋንቋ አማርኛና ትግሪኛ ዋና ከተማ ደብረታቦር)
4. የደቡብ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ አዋሳ)
5. የምእራብ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ኦሮሞኛ፣ ዋና ከተማ፣ ነቀምቴ)

አማራጭ 5

የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕገ መንግስት ማሻሻያ ሃሳቦች - ግርማ ካሳ

አሁን ያለው የዘጠኝ ክልሎች ዝርዝር ከታች በተዘረዘሩት የ10 ክፍለ ሃገራት ዝርዝር ይተካል። በኢሕአዴግ መንግስት የተዘረጋውን አወቃቀር ከሞላ ጎደል የሚያስቀጥል አማራጭ ነው። የአዲስ አበባ ጉዳይን ዘላቂ መፍትሄ ለመስጠትና የአዲስ አበባን ህዝብ ሙብት ለማክሰከር፣ አዲስ አበባ እንደ አንድ የፌዴራል መንግስት አባል ትቆጠራለች። ያልተፈታውን የድሬዳዋን ችግር እልባት ከመስጠት፣ ድሬዳዋንም ከሃረሬ ክልልና በድረዳዋና ከሃረር ከተማ መካከል ያሉትን አካባቢዎች ፣ እንዲሁም የሶማሌ ክልል የሽንጤን ዞን በመጨመር፣ የሃረርጌ ክፍለ ሃገር ይኖራል።

በሁሉ ክፍለ ሃገራት አማርኛ የስራ ቋንቋ ስለሚሆን በአሮሚያም ሆነ በትግራይ የሚኖሩ አሮምኛ ወይም ትግሪኛ የማይናገሩ ማህበረሰባት ሙብት የሚከበርነት ሁኔታ ይኖራል።።

ይህ አማራጭ ለዘለቂታ ጠቃሚ አማራጭ ባይሆንም በጊዜያዊነት ግን ሊያገለግል የሚችል አማራጭ ነው።።

1. የአዲስ አበባ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ አዲስ አበባ)
2. የሃረርጌ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ አሮምኛና ሶማሌኛ ዋና ከተማ ድሬዳዋ)
3. የትግራይ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ትግሪኛ፣ ዋና ከተማ መቀሌ)
4. የአፋር ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና አፋርኛ፣ ዋና ከተማ አዳማ)
5. የአማራ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ባህር ዳር)
6. የአሮሚያ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና አሮምኛ፣ ዋና ከተማ አዳማ)
7. የደቡብ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ አዋሳ)
8. የጋምቤላ ክፍለ ሃገር ((የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ ጋምቤላ)
9. የሶማሌ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛና ሶማሌኛ፣ ዋና ከተማ ጂጂጋ)
10. የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክፍለ ሃገር (የስራ ቋንቋ አማርኛ፣ ዋና ከተማ አሶሳ)

ንዑስ አንቀጽ 2 ፣ 3 ይሰረዛሉ።

አንቀጽ 49

የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕገ መንግስት ማሻሻያ ሃሳቦች - ግርማ ካሳ

አዲስ አበባ በሸዋ ወይም መካከለኛ ክፍለ ሃገር ስር ወይም ራሷን የቻለች ክፍለ ሃገር ስለምትሆን ንዑስ አንቀጽ 2፣ 3 እና 4 ይሰረዛሉ።

አንቀጽ 50

ስለ ስልጣኝ አካላት አወቃቀር

ንዑስ አንቀጽ 3

«የፌዴራሉ መንግስት ከፍተኛ የሥልጣን አካል የፌዴራሉ መንግስት የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ነው። ተጠሪነቱም ለሀገሪቱ ሕዝብ ነው። የክልሉ ከፍተኛ የስልጣን አካል የክልሉ ምክር ቤት ነው። ተጠሪነቱም ለወከለው ክልል ሕዝብ ነው።» የሚለው «የፌዴራሉ መንግስት ከፍተኛ የሥልጣን አካል የፌዴራሉ የሕዝብ ተወካዮች እና የፌዴሬሽን ምክር ቤቶች ነው ። ተጠሪነታቸውም ለሀገሪቱ ሕዝብ ነው። የክፍለ ሃገራቱ ከፍተኛ የስልጣን አካል የክፍለ ሃገራቱ ምክር ቤት ነው። ተጠሪነቱም ለወከለው ክፍለ ሃገር ሕዝብ ነው።»

አንቀጽ 61

የፌዴሬሽን ምክር ቤት አባላት

ንዑስ አንቀጽ 1

«የፌዴሬሽን ምክር ቤት በፌዴራል መንግስት አባል ክልሎች የሚገኙ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦች፣ ሕዝቦች የሚልኩዋቸው አባላት የሚወክሉት ምክር ቤት ነው።» የሚለው «የፌዴሬሽን ምክር ቤት በፌዴራል መንግስት የክፍለ ሃገራት ሕዝቦች በቀጥታ በመረጧቸው አባላት የሚወክሉት ምክር ቤት ነው።» በሚለው ይተካል።

ንዑስ አንቀጽ 2

«እያንዳንዱ ብሄር ፣ ብሔረሰብ፣ ሕዝብ ቢያንስ አንድ ተወካይ ይኖረዋል። በተጨማሪም የብሔር ወይም ብሔረሰብ አንድ ሚሊዮን ሕዝብ አንድ ተጨማሪ ወኪል ይኖረዋል» የሚለው «እያንዳንዱ ክፍለ ሃገር ሁለት ተወካዮች ይኖሩታል» በሚለው የቀየራል።

ንዑስ አንቀጽ 3 ይሰረዛል።

አንቀጽ 62

የፌዴሬሽን ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

ንዑስ አንቀጾች 1፣ 2፣ 3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8፣ 9፣ 10፣ 11 ይሰረዛሉ።

«የፌዴሬሽን ምክር ቤት በጠቅላይ ሚኒስትሩ የቀረቡት ሚኒስትሮችን ያጸድቃል» የሚል ንዑስ አንቀጽ ይጨመራል።

«በፕሬዚዳንቱ የቀረቡ የጠቅላይ እና ከፍተኛ ፍርድ ቤቶች ዳኞችን ያጸድቃል» የሚል ንዑስ አንቀጽ ይጨመራል።

«በፕሬዚዳንቱ የቀረቡ የምርጫ ቦርድና የሕዝብ ቆጠራ ኮሚሽን አባላትን እና ዋና አዲተሩን ያጸድቃል።» የሚል ንዑስ አንቀጽ ይጨመራል።

አንቀጽ 70

የፕሬዚዳንቱ አሰያዩም

ንዑስ አንቀጽ 1

«ለፕሬዚዳንትን እጩ የማቅረብ ስልጣን የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ነው» የሚለው «ለፕሬዚዳንትና እጩ የማቅረብ ስልጣን የፌዴሬሽን ምክር ቤት ነው» በሚለው ይተካል።

የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕገ መንግስት ማሻሻያ ሃሳቦች - ግርማ ካሳ

አንቀጽ 71

የፕሬዘዳንቱ ሥልጣንና ተግባር

«የጠቅላይ ፍርድ ቤት ዋና ዳኛ፣ የጠቅላይ ፍርድ ቤት ሌሎች ዳኞችን፣ የምርጫ ቦርድ አባላት፣ የሕዝብ ቆጠራ ኮሚሽነሮችን እና የዋና አዲተርን ሾሞ፣ ለፌዴሬሽን ምክር ቤት ያቀርባል።» የሚል ንዑስ አንቀጽ ይጨመራል።

«ከጠቅላይ ፍርድ ቤት ምክር ቤት የሚቀርብለትን የከፍተኛ ፍርድ ቤት ዳኞችን ለፌዴሬሽን ምክር ቤት ያቀርባል» የሚል ንዑስ አንቀጽ ይጨመራል።

አንቀጽ 74

የጠቅላይ ሚኒስትሩ ሥልጣንና ተግባር

ንዑስ አንቀጽ 7

«ኮሚሽነሮችን፣ የማእከላዊ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዘዳንት፣ ምክትል ፕሬዘዳንትና እና ዋና አዲተርን መርጦ በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ሹመታቸውን ያጸድቃል» የሚለው ይሰረዛል።

አንቀጽ 75

ስለ ምክትል ጠቅላይ ሚኒስትሩ

ንኡስ አንቀጽ 1/ለ «ጠቅላይ ሚኒስትሩ ለረጅም ጊዜ በሕመም ወይም ሌሎች ምክንያቶች መስራትና መወሰን በማይችሉበት ጊዜ፣ ወይም በሞት ከዚህ አለም ሲለዩ፣ ፓርላማው አዲስ ጠቅላይ ሚኒስትር እስሚክርጥ ድረስ፣ ተጠባባቂ ጠቅላይ ሚኒስትር ሆነ፣ ሙሉ የጠቅላይ ሚኒስትርነት ሃላፊነትና ስልጣን ተቀብሎ ይሰራል» በሚለው ተሻሽሎ ይቀርባል።

«ከአንድ በላይ ምክትል ጠቅላይ ሚኒስትር አይኖርም» የሚል ሌላ ንኡስ አንቀጽ ይገባል።

አንቀጽ 78

ስለ ነጻ የዳኝነት አካል

ንዑስ አንቀጽ 2

«የፌዴራል መንግስት ከፍተኛ የዳኝነት አካል የፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይሆናል። የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤትም ሆነ የመጀመሪያው ደረጃ ፍርድ ቤት በሀገሪቱ በሙሉ ወይም በክፍል እንዲደራጅ በሁለት ሦስተኛ ድምጽ ሊወሰን ይችላል። ጉዳዩ በዚህ አኳኋን ካልተወሰነ የፌዴራል ከፍተኛና የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤቶች ሥልጣን ለክልል ፍርድ ቤቶች ተሰጥቷል» የሚለው «የፌዴራል መንግስት ከፍተኛ የዳኝነት አካል የፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይሆናል። የፌዴሬሽን ምክር ቤት አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤትም ሆነ የመጀመሪያው ደረጃ ፍርድ ቤት በሀገሪቱ በሙሉ ወይም በክፍል እንዲደራጅ በሁለት ሦስተኛ ድምጽ ሊወሰን ይችላል። ጉዳዩ በዚህ አኳኋን ካልተወሰነ የፌዴራል ከፍተኛና የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤቶች ሥልጣን ለክፍለ ሃገር ፍርድ ቤቶች ተሰጥቷል» በሚለው ይተካል።

ንዑስ አንቀጽ 5

«የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤትና የክልሎች ምክር ቤቶች በአንቀጽ 34 ንዑስ አንቀጽ 5 መሰረት የኃይማኖትና የባሕል ፍርድ ቤቶችን ሊያቋቁሙ ወይም እውቅና ሊሰጡ ይችላሉ። ይህ ሕግ መንግስት ከመጽደቁ በፊት በመንግስት እውቅና አግኝተው ሲሰሩባቸው የነበሩ ኃይማኖቶችና የባሕል ፍርድ ቤቶች በዚህ ሕገ መንግስት መሰረት እውቅና አግኝተው ይደራጃሉ» የሚለው «የፌዴሬሽን ምክር ቤትና የክፍለ ሃገር ምክር ቤቶች በአንቀጽ 34 ንዑስ አንቀጽ 5 መሰረት የኃይማኖትና የባሕል ፍርድ ቤቶችን ሊያቋቁሙ ወይም እውቅና ሊሰጡ ይችላሉ።

የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕገ መንግስት ማሻሻያ ሃሳቦች - ግርማ ካሳ

ይህ ሕግ መንግስት ከመጽደቁ በፊት በመንግስት እውቅና አግኝተው ሲሰራባቸው የነበሩ ኃይማኖቶችና የባሕል ፍርድ ቤቶች በዚህ ሕገ መንግስት መሰረት እውቅና አግኝተው ይደራጃሉ» በሚለው ይተካል።

«የጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንቱን ጨምሮ የሚኖሩት የጠቅላይ ፍርድ ቤት ዳኞች ቁጥራቸው ሰባት ይሆናል።» የሚል ንዑስ አንቀጽ ይጨመራል።

«ሰባቱ የጠቅላይ ፍርድ ቤት ዳኞችን ያካታተና በጠቅላይ ፍርድ ቤት ዋና ዳኛ የሚመራ፣ የጠቅላይ ፍርድ ቤት ምክር ቤት ይኖራል» የሚል ንዑስ አንቀጽ ይጨመራል።

«የጠቅላይ ፍርድ ቤት ምክር ቤት፣ የዳኞች አስተዳደር ጽ/ቤትን ያቋቁማል። የዳኞች አስተዳደር ጽ/ቤት ተጠሪነቱ ለጠቅላይ ፍርድ ቤቱ ምክር ቤት ሆኖ፣ የጠቅላይ ፍርድ ቤቱን፣ እንዲሁም ከፍተኛ ፍርድ ቤቶችን አስተዳደራዊ ሥራ ያከናወናል።» የሚል ንዑስ አንቀጽ ይጨመራል።

አንቀጽ 79

የዳኝነት ሥልጣን

ንዑስ አንቀጽ 4/ሐ «የጉባዔው ወሳኔ በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ወይም በክልል ምክር ቤቶች ከግማሽ በላይ ድምጽ ሲጸድቅ» የሚለው ««የጉባዔው ወሳኔ በፌዴሬሽን ምክር ቤት ወይም በክፍለ ሃገራት ምክር ቤቶች ከሁለት ሶስተኛ በላይ ድምጽ ሲጸድቅ» በሚለው ይሻሻላል።

አንቀጽ 81

ስለዳኞች አሻሻያ

ንዑስ አንቀጽ 1

«የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንትና ምክትል ፕሬዝዳንት በፌዴራል መንግስት ጠቅላይ ሚኒስትር አቅራቢነት በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ይሾማሉ» የሚለው «የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ዋና ዳኛ ጨምሮ የጠቅላይ ፍርድ ቤት ዳኞች በአገሪቷ ፕሬዝዳንት አቅራቢነት፣ በፌዴሬሽን ምክር ቤት ይሾማሉ። » በሚል ይሻሻላል።

ንዑስ አንቀጽ 2

«ሌሎች የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ዳኞችን በተመለከተ በፌዴራል የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ የቀረበለትን እጩዎች ጠቅላይ ሚኒስትሩ ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አቅርቦ ያሾማል» የሚለው «የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ዳኞችን በተመለከተ በጠቅላይ ፍርድ ቤት የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ የቀረበለትን እጩዎች የአገሪቷ ፕሬዝዳንት ለፌዴሬሽን ምክር ቤት አቅርቦ ያሾማል» በሚለው ይሻሻላል።

አንቀጽ 82

ይሰረዛል

አንቀጽ 83

ይሰረዛል

አንቀጽ 84

ይሰረዛል

አንቀጽ 101

ዋናው አዲተር

ንዑስ አንቀጽ 1

የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕገ መንግስት ማሻሻያ ሃሳቦች - ግርማ ካሳ

«ዋናው አዲተር በጠቅላይ ሚኒስትሩ አቅራቢነት በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ይሾማል» የሚለው «ዋናው አዲተር በፕሬዝዳንቱ አቅራቢነት በፌዴሬሽን ምክር ቤት ይሾማል በሚለው ይሻሻላል።

አንቀጽ 102

የምርጫ ቦርድ

ንዑስ አንቀጽ 2

«የቦርዱ አባላት በጠቅላይ ሚኒስትሩ አቅራቢነት በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ይሾማሉ።» የሚለው «በፕሬዝዳንቱ አቅራቢነት በፌዴሬሽን ምክር ቤት ይሾማሉ» በሚለው ይሻሻላል።

አንቀጽ 103

የሕዝብ ቆጠራ ኮሚሽን

ንዑስ አንቀጽ 2

«የኮሚሽኑ አባላት በጠቅላይ ሚኒስትሩ አቅራቢነት በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ይሾማሉ» የሚለው «የኮሚሽኑ አባላት በፕሬዝዳንቱ አቅራቢነት በፌዴሬሽን ምክር ቤት ይሾማሉ» በሚለው ይሻሻላል።

ንዑስ አንቀጽ 6

«የኮሚሽኑ ተጠሪነት ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ነው። ስለ ሥራው አፈጻጸም በየጊዜ ለምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል» የሚለው «የኮሚሽኑ ተጠሪነት ለፌዴሬሽን ምክር ቤት ነው። ስለ ሥራው አፈጻጸም በየጊዜው ለምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል» በሚለው ይሻሻላል።

አንቀጽ 105

ንዑስ አንቀጽ 1 ይሰረዛል

ንዑስ አንቀጽ 2

«በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ከተዘረዘሩት ወጭ ያሉት የሕግ መንግስቱ ድንጋጌዎች ሊሻሻሉ የሚችሉት በሚከተለው አኳኋን ብቻ ይሆናል» የሚለው «የዚህ መንግስቱ ድንጋጌዎች ሊሻሻሉ የሚችሉት በሚከተለው አኳኋን ብቻ ይሆናል» በሚለው ይሻሻላል